

SAMORASTNIK

Maj 2009

Moja šola po Prežihovem Vorancu se imenuje,
koroškega pisatelja vsakdo pozna in občuduje.

Njegovo pravo ime Lovro Kuhar je,
zgodbe iz življenjskih izkušenj napisal je.
V revni kmečki družini v Podgori se je rodil,
kmalu po svetu pisateljski duh ga je spodil.
V življenju veliko prepek in težav je premagal,
da pomoči potrebnim bi pomagal.
Za kmečke in delavske pravice se je boril,
reveže, siromake z besedami in dejanji je bodril.
Iz lastnih izkušenj je veliko knjig napisal,
nam vsem se je globoko v srce zapisal.

Tamara Komprej, 6. b

UVODNE MISLI

Smo učenci osnovne šole Prežihovega Voranca. Ponosni smo na to, da smo prežihovci. Radi sežemo po pisateljevih knjigah in jih prebiramo. Učenci predmetne stopnje od 6. do 9. razreda smo se posebej poglobili v njegovo zbirko črtic *Solzice*. Mnogi smo ob tem napisali svoja razmišljanja, izseke pa smo izbrali za *Samorastnik*, ki je pred vami. Želimo vam prijetno branje.

Klara Pavleković, 8. a

Naša šola se imenuje po Prežihovem Vorancu, katerega vsi poznamo. Ime je zelo dvoumno, ker ne pripada pisatelju, temveč se po njem samo imenuje.

Učitelji in učenci se vedno radi poglobljamo v njegove zgodbe, pišemo svoja mnenja, slikamo ter ustvarjamo najrazličnejša dela, na katera smo ponosni. Vsako leto se udeležimo pohoda po Vorančevi poti, da si lažje predstavljamo, kje je nabiral solzice in preživljal svojo mladost.

Naša šola pa ni edina šola s pisateljevim imenom, ampak so v Sloveniji še štiri, v Italiji pa dve. Vsako leto se na eni od njih odvija srečanje, na katerem predstavniki po svojih najboljših močeh predstavijo svojo šolo in kraj ter skupaj obudimo spomine na našega vsestranskega pisatelja. Vlogo gostiteljice ima v letu 2009 naša šola in si to štejemo v čast.

Za to glasilo so literarno navdušeni učenci od 6. do 9. razreda napisali svoje mnenje o pisateljevih delih z željo, da bi bralcem približali Prežihova dela in jih navdušili za ponovno branje le-teh.

Želimo, da ob prebiranju osvežite zgodbe in naj naša šola, naš kraj in naša Koroška s Prežihom ostanejo zapisani v vaših srcih.

Iza Mlakar, 8. b

Učenci 6. b so razmišljali ob Prežihovih črticah, odnosu do ljudi in ...

Vorančeve zgodbe so mi zelo všeč, ker v njih piše o svojem življenju. V *Treh pisankah* je omenjeno, kako nese pisanko pod goro. Mama mu da šartelj, ki ima na vrhu dva zeksa. Na poti sreča sošolca in hčerko svojega botra. Primerjali so pisanke in bilo ga sram. Čutil se je ponižanega, ker je nosil najrevnejšo pisanko.

Barbara Merkač

Črtica *Tri pisanke* mi je všeč, ker je pisatelj revščino predstavil tako, da nas ni treba biti sram, če smo revni. Prikazal je tudi razliko med bogatimi in revnimi. Pisatelj mi je všeč, ker piše zgodbe iz resničnega življenja.

Rok Bačnar

V zgodbici je opisano, kako so se otroci veselili pisanke. Vorančeva družina je bila revna, kar se je videlo pri dajanju pisanke. V majhnem šarteljnu sta bila samo dva zeksa in črno rdeče pobarvano jajce za ubogo siroto v bajti pod goro, katere botra sta bila Vorančeva mati in oče. Voranc se je sramoval svoje pisanke, a ga je lep nasmeh deklice in prepričljiv pogled njegovega sošolca, s katerima so se srečali na razpotju, prepričal. Dekličina pisanka je bila velika in prav ta pisanka je

bila za Voranca. Ta se je zelo veselil. Fantova je bila manjša, a še vedno velika. Ko so odvijali njegovo pisanko, je zardel do ušes. Deklico je kasneje prosil za tisti rajniš, ki je tičal na vrhu njenega šarteljna. Deklica mu ga je dala in zamenjal ga je s tistima dvema zeksoma ter odhitel naprej. Tisti trenutek ni mislil na to, da verjetno ne bo dobil čevljev, ampak je mislil na ugled njegove družine in na veselje, ki ga bo imela sirota, ko bo dobila pisanko.

Opisana je revščina pisateljjeve družine in kako je Voranc z denarjem popravil ugled njihove družine in se pri tem veselil.

Vanesa Erjavec

Avtor risbe: Nik Lampret

Zgodba *Levi devžej* opisuje težko življenje sosedovih otrok, ki so odraščali ob pomanjkanju hrane, obleke in toplih starševskih besed. Niso poznali prave topline doma, zato so pogosto zahajali k sosedom, kjer so jih vedno lepo sprejeli, zato so se, če so le mogli, zatekli k njim. Niso se ustrašili globokega snega, čeprav so bili pomanjkljivo oblečeni in obuti. V snegu so naredili »gaz« in iz daljave so bili videti kot majhne, temne pikice. Sosedova mama jih je zmeraj pričakala s polnimi rokami dobrot. Napolnila jim je vse »devžeje«. In tako so iz dneva v dan prihajali, da so bili srečni tisti trenutek, ko jim je Vorančeva mama znala polepšati žalostno otroštvo.

Urška Knez

Vsa Prežihova dela so mi všeč, še posebej pa *Levi devžej*, ker je govori o sosedovih otrocih, ki niso imeli matere pa tudi kruha ni bilo pri hiši. Otroci so pogosto prihajali k Prežihovim, kjer tudi niso bili bogati, vendar je bila mati

dobrega srca, ker jih je nahranila s kruhom in suhim sadjem. Bili so zelo slabo oblečeni in obuti, celo bos, zato so imeli noge rdeče in ozeble. Ko so se najedli, se je materi zazdelo, da so že dovolj časa pri njih in jih je prijazno odslovila in pospremila domov. Vsakemu je za popotnico dala še kruh in suho sadje. Starejši, ki so imeli večje žepe in pesti, so dobili več hrane kot mlajši, zato je najmlajši Nacej nekoč pokazal levi žep in dejal: »Teta, tu je še en devžej.«

Sara Marinković

Zgodba *Potoščeni kramoh* me je ganila, kajti pripoveduje o dečku, ki ga je pisatelj kljub prijateljstvu prizadel z žaljivim imenom. Ne znam si predstavljati življenja brez staršev in vsega, kar mi nudijo. Prav tako me je prizadelo obnašanje njegovih sošolcev, ki ga zaradi njegove revščine in majhnosti niso sprejeli v svojo družbo. Tudi pisatelj ga je užalil, čeprav je bil njegov edini prijatelj. Mislim, da ko je spoznal svojo napako, mu je postalo hudo pri srcu in to je poskusil popraviti. Spoznala sem, da te tudi najboljši prijatelj lahko prizadene. Zato bi rada, da bi se vsi med seboj razumeli in se obnašali kot pravi prijatelji.

Gaja Šipek

Prežihovo delo *Prvi maj* me je zelo presenetilo. V njem je pisal, kako je pasel in se bal bogatih, ki so delali v tovarni. Do njih je imel predsodke, saj je bil reven, oni pa bogatejši. Ko mu je deklica ob prazniku dela poklonila rdeč nagelj, ni tega nikoli pozabil. Od takrat se ni več sramoval sebe in revščine in mislim, da je bilo tako tudi prav.

Nik Lampret

Učenca 6. c-razreda, ki sta se udeležila zimskega pohoda ČEZ GORO K OČETU in prebrala tudi Prežihovo zgodbo s tem naslovom, sta opisala svoje doživetje na poti in razumevanje literarnega dela.

V soboto smo se odpravili na pohod Čez goro k očetu. Avtobus nas je popeljal do kmeta Lipuša v Koprivni. Tam se je začela naša pot peš po temni, zasneženi cesti do kmeta Kumra. Bilo je vse osvetljeno, okrepčali smo se z malico in s čajem. Otroci smo bili že nestrpni in odpravili smo se naprej čez mejo v Avstrijo. Hodili smo po celem snegu, mimo zapuščenih hiš, mimo cerkve, kjer smo pozvonili za srečo. Nedaleč od cerkve pa smo že zagledali prižgane bakle ter kmetijo, kjer so nam pripravili kulturni program. Nas otroke to ni posebej zanimalo, raje smo divjali po globokem snegu. Sredi noči smo odšli po asfaltni cesti v dolino. Hodili smo zelo dolgo, potem pa smo zagledali naš avtobus. Vsi smo se razveselili. Odpeljali smo se nazaj domov in vsi smo že komaj čakali svojo toplo posteljo.

Še danes se rad spomnim svoje poti in si poskušam predstavljati, kako je Prežihova žena z dvema malima hčerkama premagovala in premagala to pot.

Luka Kert

Naša šola vsako leto organizira pohod Čez goro k očetu. Organizatorica je moja razredničarka Veronika Kotnik. Do zdaj sem se ga udeležil že dvakrat. Lani smo se pohoda udeležili jaz, moj brat in oče. Bilo mi je všeč, ker smo hodili ponoči in pozimi.

Zbrali smo se na avtobusni postaji na Ravnah in se z avtobusom odpeljali do Črne, nato pa pot nadaljevali peš. Večinoma smo hodili po gozdu, kjer je bilo tudi do meter in pol snega in zasnežena narava mi je bila posebej všeč. Pri kmetu Kumru smo dobili malico in imeli nekaj časa za vragolije na snegu. Nato smo se vrnili v dolino in na avstrijski strani nas je že čakal avtobus. Odpeljali smo se proti domu in dan se je zaključil ob enih zjutraj.

Prebral sem tudi knjigo *Čez goro k očetu*. Vsebina govori o tem, kako se mama z dvema hčerkama na »šverc« odpravi čez mejo k možu. Na poti ji pomagajo dobri ljudje, da se v hudi zimi srečno prebijejo do cilja. V tem času pa policisti aretirajo moža in ga zaprejo. Tako je bil ves trud, ki so ga vložile, ko so se ponoči in v zimskih razmerah prebijale čez mejo, zaman. Na spomin na ta dogodek je vsako leto organiziran pohod, ki se ga udeležijo ljudje iz cele Slovenije.

Pohod in knjiga sta mi bila zelo všeč, zato bi priporočal vsem, da se ga udeležijo in preberejo knjigo.

Peter Račel

Kaj so doživljali ob *Treh pisankah* v 6. a in katere vrednote so ob tem izpostavili?

Besedilo *Tri pisanke* sem razumela tako, da sem si predstavljala, da hoče Voranc skriti njihovo revščino in pokazati, da le niso tako revni. To je dokazal tako, da je zamenjal dva zeksa za rajniš, ki je bil namenjen njemu. Ob njem sem se zamislila, da so bili v tistih časih zelo revni in niso imeli takšnih reči, kot jih imamo danes mi. Ko pa sta deklica in fant na razpotju ugotovila, da ima Voranc najmanjšo pisanko, se mi je zasmilil, ker se je sramoval revščine.

Črtice so poučne in govorijo predvsem o revščini. Dobro jih je brati, ker se ob branju njegovih del zaveš, kako težko je bilo včasih življenje kmetov. Vsebine so zelo zanimive in dogodki dobro opisani, ker se je pisatelj vživel vanje.

Vrednota v besedilu je revščina pri Vorančevih, ki me je prizadela.

Urška Pisar

Mislím, da je bil Prežih zelo prijazen, mogoče celo bolj kot njegovi starši. Tudi revščine se je bolj sramoval, da se mi je kar zasmilil.

V pripovedi sem začutila vrednoti – prijaznost in dobroto. Njegovo dejanje je bilo plemenito, da je sebi odvzel denar in ga podaril revni deklici. To je bilo lepo od njega. Verjetno je to zgodbo napisal zato, ker je moral komu povedati in mu je bilo najlažje napisati. Mislím tudi, da je za vse nas dobro, da beremo njegove zgodbe in ob tem razmišljajmo o preteklosti našega naroda ter razlikah med revnimi in bogatimi.

Meni je bila zgodba zelo všeč in prepričana sem, da je bila tudi mojim vrstnikom. Marsikomu je lahko v poduk.

Tara Ledinek

Črtico *Tri pisanke* sem doživela z zanimanjem. Pojavilo se je tudi nekaj vprašanj. Komu so v tistih letih rekli sirota? So imeli ljudje večji občutek za denar kot dandanes? So bili ljudje spoštljivejši do drugih? Se je imel Voranc za posebnega državljana? Najbrž ne.

Črtice Lovra Kuharja je še dandanes dobro brati, saj te naučijo marsikaj, sicer pa mislim, da kar se tiče človeške duše, se ni kaj dosti spremenilo z nekoč na danes. Ljudje še vedno skrivajo, kakšni so v resnici, na zunaj pa se delajo lepe.

Katja Vrhnjak

Učenci 7. a so zapisali, kaj menijo o obdarovanju v Vorančevih časih in danes ter kakšne so njihove izkušnje v zvezi z obdarovanjem.

V Vorančevih časih so se obdarovali z malenkostmi. Šartelj, jajce in kakšen kovanec – to je bilo vse. Danes obdarujejo z večjimi in vrednejšimi darili – velikokrat pretirano velikimi. Pri ljudeh v Vorančevih časih mi je bila vseč predvsem njihova skromnost in zadovoljnost z majhnim.

Gaber Bobek

V Vorančevih časih so bile pisanke skromne: šartelj, obarvano jajce in denar so bili zaviti v culo. Po navadi so jo otroci nesli kar sami. V tistih časih so bile družine revnejše in otroci so se razveselili vsakega darila.

Ula Krivograd

Včasih so bili pri obdarovanju skromnejši, kot smo danes, saj je bilo veliko družin revnih in niti sami niso imeli veliko. Danes žal obdarovanje prehaja v tekmovanje med botri. Moje mnenje je, da bi moralo biti darilo znak pozornosti, ne pa tekmovanje v tem, kdo je bogatejši in si lahko privoščijo nakup večjega darila.

Eva Mager

Včasih so bili otroci zadovoljni z majhnim, mi danes pa nismo z velikim. Na sploh se mi zdi, da je tako zato, ker z darili pretiravamo. Vsi pričakujemo nekaj velikega in so botri obremenjeni zaradi tega občutka.

Nastja Kompan

Jaz imam rada obdarovanje, saj moramo imeti otroci neko svoje veselje. Tako imamo priložnost dobiti kaj več – poleg tistega, kar nam nudijo starši. Danes se nam otrokom godi veliko bolje kot v starih časih.

Mojca Suhovršnik

V današnjem času je daril še vedno na pretek – otroci lahko dobimo različne stvari, ki si jih zaželimo: oblačila, sladkarije, denar ali npr. računalnik, kolo, kakšno glasbilo. Jaz mislim, da imamo otroci in najstniki pravico imeti nekaj, česar smo se veselili, kajti obdarovanje je čarobno in ne bo nikoli izginilo.

Tonja Tavzel

Zame je obdarovanje lepa stvar, saj celo leto nestrpno čakam nanj.

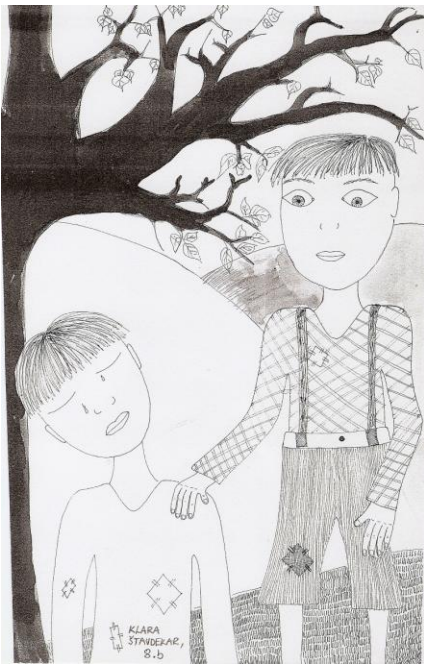
Dorian Petrič

Vsi učenci 7. razreda smo prebrali *Solzice*, pri dodatnem pouku slovenščine pa smo si ogledali tudi film (v njem so igrali tudi naši učenci) z istim naslovom in obe deli primerjali.

Dogajanje v črtici nam je bilo bolj všeč. V filmu nas je motilo to, da očeta in mame nista odigrala Korošca in se je Tjaši Železnik ter Jerneju Šugmanu slišal knjižni pogovorni jezik.

Mislimo, da bi bila boljša rešitev, če bi mali Voranc prinesel solzice domov in bi potem mamo pospremil do avtobusa za Ljubljano, kot da je tekel za avtobusom.

Urška, Nika, Vesna, Timotej, Luka, Matic in Lenart

V 7. b so pisali svoja razmišljanja ob različnih situacijah, posebej o dajanju vzdevkov

Črtica *Potolčeni kramoh* govori o fantu Cenclju, ki so mu dali vzdevek Potolčeni kramoh. Tudi meni ne bi bilo všeč, če bi mi dal kdo kakšen priimek, ampak bi poskušal ostati miren. Če bi bil na Vorančevem mestu, ga ne bi tako poklical, ker je vedel, da prijatelju to ni všeč. Tudi mene kličejo Mičo, ampak me ne moti, ker ime v sebi nima nič negativnega.

Mitja Ban

V drugem razredu, ko sem odšla v glasbeno šolo, me je nek fant poklical Jelenček, moje ime pa je Jelena. To me je zelo prizadelo in on je tudi takoj vedel, da ga je polomil. Nikoli več me ni nihče tako poklical. Sedaj le še redko kdaj slišim ta vzdevek. Če se kdo samo šali in me tako pokliče, se ne jezim, ker vem, da ne misli slabo.

Mislim, da se v življenju večkrat zgodi, da te nekdo pokliče drugače, kakor bi si želel. Zgodbo priporočam, da si preberejo tisti, ki znajo v nedogled žaliti. Ni mi všeč, da se je Prežih sploh poslužil tega, vendar smo začutili tudi njegovo drugo stran. Črtica se mi zdi poučna, na trenutke me je tudi ganila. Menim, da je mogoče nekoliko preveč čustveno obarvana, še posebej na koncu.

Jelena Lazarević

Če bi bila jaz v vlogi malega Voranca, se ne bi sramovala revnosti, saj ni važno, koliko imaš v žepu, ampak koliko imaš v srcu.

Patricija Saberčnik

Prežihove *Solzice* so poučno delo. Zelo so mi všeč. Rada jih berem in spadajo med najljubše knjige na moji knjižni polici. Vsakič, ko jih z mamo bereva, mi reče: »Ko boš ti mama, boš Prežiha in *Solzice* brala s čisto posebnimi občutki.« Najbrž ima prav. Z dogodki v življenju se spreminja tudi moje razmišljanje. Mislim, da je Prežihove *Solzice* potrebno brati tudi danes, saj so zgodbe poučne in nas lahko marsikaj naučijo.

Neža Breč

V šoli vsako leto preberemo kakšno Prežihovo črtico iz zbirke *Solzice*. Tega se vedno razveselim, saj so *Solzice* ena mojih najljubših knjig in jo vedno znova rada prebiram.

Prežihov Voranc – Lovro Kuhar je bil socialni realist, saj je pisal o resničnem življenju ter o razlikah med revnimi in bogatimi. Te razlike so najbolj vidne v črtici *Tri pisanke*. Zgodba se dogaja na velikonočni ponedeljek. Prežihova družina je bila revna, bili pa so botri siroti, ki je živela s svojo materjo pod goro. Ko se je bližal čas velike noči, se je o tem veliko govorilo, še posebej o velikosti šarteljna in koliko denarja bodo vanj dali.

»Tokrat smo bili otroci, ki smo imeli sonce v očeh.« Tako je Voranc zaključil črtico, s čimer je prikazal, kako pomemben praznik je bila včasih velika noč oz. kako pomembno vlogo so imela darila takrat. Danes otroci za pisanko dobimo sladkarije, računalniške igrice, obleke ... skoraj nihče pa ne dobi več šarteljna. Nekateri sploh ne vedo, kaj to je. Velika noč dandanes izgublja svoj pravi pomen, vendar imamo srečo, da obstajajo zgodbe, kot je ta, ki nas spomnijo na ta praznik.

Upam, da otroci ne bodo pozabili teh Prežihovih zgodbic, saj te z vsakim branjem spomnijo, kaj je v življenju res pomembno.

Lana Praprotnik

Črtici *Solzice* in *Ajdovo strnišče* sta po tematiki podobni, saj je v obeh v ospredju ženska oseba. Na obe je bil pisatelj na svojevrsten način navezan, obe je imel rad. V prvi je v ospredju ljubezen do mame, zadnja v zbirki pa izraža ljubezen do babice. Obe sta kratki in avtobiografski.

Nika Šinigoj

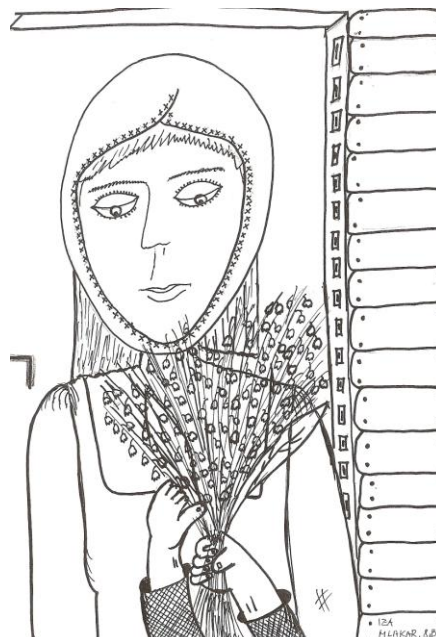
V 7. c-razredu so učenci v ospredje postavili svoje mnenje ter občutja o nekaterih črticah, katere črtice so jim posebej všeč in zakaj

Pisateljeva zbirka mladostnih spominov vsebuje enajst biserov mladinske književnosti s skupnim naslovom *Solzice*. V koroškem narečju jim pravimo šmarnice.

V črticah je lepo prikazal svojo mater, na katero je bil silno navezan, njeno skrb za otroke in svojo neizmerno ljubezen do nje. Kako močna in globoka je ta ljubezen, nam da vedeti tudi premagani strah, ko se je podal v temno globačo – Pekel po solzice. Vorančeva mati je bila neizčrpna zakladnica zgodb, katere je pripovedovala svojim otrokom.

Že v rani mladosti je pisatelj začutil sovraštvo do sleherne gospode, grofov in žandarjev. Spoznal je trdo domače delo. Kot otrok je s pašnikov občudoval naravo ter dolino. Sam se je naučil brati in neizmerno je cenil ter ljubil materni jezik.

Eva Košak

Črtica *Solzice* me je posebej pritegnila, ker je čustvena in poučna. V njej je Prežih pokazal ljubezen do svoje matere. Zbral je pogum in se je izkazal. Zjutraj je mamu presenetil s solzicami in jo do solz osrečil.

Za svojo družino bi tudi jaz storila vse, a ne vem, če bi se upala spustiti v pekel po solzice.

Manja Podojsteršek

Ena mojih najljubših črtic je črtica *Tri pisanke*, ker lahko pisanko primerjamo z današnjih časom. Vemo, da je danes večina pisank bogatejših, le nekaj otrok dobi skromnejšo.

Manj všeč pa mi je črtica *Potolčeni kramoh*, ker je žalostna in ker se mi takšno norčevanje iz ljudi zdi nesmiselno. Vem, da se to ni dogajalo le v tistih časih, ampak se to dogaja še danes in da ljudje koga užalimo, čeprav se tega marsikdaj ne zavedamo. Med drugimi sta mi všeč tudi črtici *Solzice* ter *Ajdovo strnišče*, ker Voranc opiše ljubezen do babice in matere.

Knjiga *Solzice* se mi zdi zanimiva tudi zaradi tega, ker pisatelj ni olepševal življenja in je vse opisal tako, kot je v resnici bilo.

Patricija Kolar

Črtica *Potolčeni kramoh* se mi zdi zanimiva, a ne zdi se mi prav, da so Cenclja zaradi njegove drugačnosti izzivali. Človeka moramo sprejeti takšnega, kot je. Tudi mene bi bolelo in počutil bi se ponižanega, če bi me imenovali drugače, kot mi je ime. Ob zgodbi sem se zamislil in se poskušal postaviti v fantovo kožo. V prihodnje bom pazil, da ne bom koga prizadel.

Tim Balant

Črtica *Tri pisanke* mi osebno ni preveč všeč, ker so se mi otroci zasmilili. Všeč mi je tudi zgodba *Čez goro k očetu*, ki sem jo prebral lansko leto za bralno značko.

Gašper Hancman

Moje mnenje o črtici *Potolčeni kramoh* je sledeče. Zdi se mi zelo dobra zaradi zanimivega načina, ki ga je Prežih uporabil pri predstavitvi Cenclja z drugimi otroki iz okolice. V zgodbi najdemo momente sreče in tudi žalost ni tuja. Prežih je socialnost zgodbice zadel v črno. Najbolj mi je bil všeč dogodek, ko je bilo Prežihu žal, da je Cenclja prizadel, ker smo se iz tega naučili, da ne smemo biti taki.

Lenart Zih

Črtica *Solzice* mi je bila od vseh najbolj všeč, ker je v njej Prežih izrazil svojo ljubezen do matere, ko je šel v Pekel po solzice. Tako je dokazal, da je za svojo družino vredno narediti vse. Tudi jaz bi se žrtvovala za svoje najbližje, ali bi šla v pekel, pa ne vem zagotovo. Mali Voranc je s tem dokazal, da je pravi junak. In tudi mati ga je takega videla v svojih očeh kot junaka in sina, ki jo je osrečil.

Rada bi doživela ta pekel, v katerega je šel, in prepričana sem, da ni več tako strašen, kot je bil v starih časih.

Tanja Bobek

Solzice so mi bile všeč, ker pisatelj ne olepšuje takratnega življenja, ampak piše tako, kot je bilo. Poleg *Solzic* mi je posebej všeč črtica *Tri pisanke*, ker govori o času velike noči včasih. Jaz sem z vsako pisanko zadovoljna, letos še posebej, ker sem dobila same lepe stvari.

Zala Šapek

Velika noč je čas pisank, čas veselja za nas otroke. Pisanke sem vedno zelo vesel, ni važno, kaj dobim. Mama in ata sta me vedno učila, da botri niso samo zato, da ti prinesejo pisanko in da moram biti vesel, četudi dobim samo jajce in pomarančo.

Oče mi je pripovedoval, kako je bilo s pisanko v njegovih otroških letih. Botri so imeli po več otrok, ki so jim nosili pisanko. Tako je on dobil pisanko šele teden po veliki noči, to je za belo nedeljo. Povedal je, da je vedno pokleknil pred botrom, preden je vzel pisanko in se mu na ta način še posebej zahvalil. Dobil je vedno jajce, pomarančo in šarkelj. To je še danes značilno. Poleg tega pa je dobil blago, iz katerega mu je potem šivilja sešila hlače. Vedno je bil vesel, že zaradi tega, ker sta prišla botra na obisk.

Včasih otroci niso dobili toliko za pisanko kot dobivamo zdaj mi, ampak vedno z zanimanjem poslušam starše, ko mi pripovedujejo o tem. Onadva nista imela toliko, kot imava zdaj jaz in sestra in sta tudi na pisanko verjetno gledala drugače kot midva.

Mitja Petrej

Sodelovali smo tudi na vseslovenskem nagradnem literarnem natečaju Prežihove ustanove in Občine Ravne na Koroškem z naslovom PREPROSTOST JE POEZIJA ŽIVLJENJA. Za objavo v glasilu smo izbrali le odlomke iz sestavkov naših učencev.

... Zgodbe razmem kot njegovo vsakdanje življenje, ki je bilo včasih težko, večinoma pa kljub težavam čudovito. Opisuje tudi doživetja svojih prijateljev in sosedov, kot sta bila Lenčka in Anej, ki sta s svojo družino stanovala visoko v hribih, od koder sta imela lep razgled na dolino, vendar spodaj še nista bila. Njun oče je bil drvar in enkrat mu je gospodar naročil, naj poseka drevesa po hribu in dobil bo dobro plačilo. Tako je s svojo družino sekal in pospravljaj več tednov. Gospodar je tudi Lenčki in Aneju obljubil nagrado, ker sta pridno vlačila vejevje. Ko pa so končali, jim je plačal dosti manj in rekel, da je gospodarska kriza, zato Lenčki in Aneju ni dal obljubljenega nagrade.

... Jaz se že danes zavedam, da se moram pridno učiti, če hočem nekoč dobiti takšno službo in upravljati takšno delo, ki me bo veselilo. Zato se mora vsak vzeti v roke, se naučiti, kar se mora, četudi ga ne zanima in se mu ne ljubi. Ko bo velik, si bo hvaležen in tudi sam bo znal svoje otroke spodbujati k učenju in jim pripovedovati svoje prigode iz časov otroštva in šolanja. ...

Zbirko Prežihovih črtic *Solzice* priporočam vsem, da jo, če je še niso, preberejo ter spoznajo, da včasih ni bilo vse tako z rožicami postlano in so morali že otroci trdo delati, da so si prislužili vsakdanji kruh.

Ob branju se vživiš v vsebino sleherne črtice, ki jo bereš, in ne moreš nehati brati, dokler knjige ne prebereš do konca.

Timotej Kolenc, 7. b

Moje poznavanje Lovra Kuharja – Prežihovega Voranca sega od njegove rojstne hiše, muzeja, Prežihovine, do *Solzic*. Prva knjiga oziroma zgodba, ki sem jo spoznal, je bil Levi devžej, ki so nam ga brali že v mali šoli. Kasneje sem ga srečal v *Solzicah*. Moram priznati, da se zbirke nisem lotil čisto prostovoljno. Ker mi je bil Prežih znan kot resen človek, sem kar malo okleval, preden sem segel po knjigi. Skozi zgodbe sem spoznal Prežiha kot otroka, njegovo življenje, ki je bilo drugačno od mojega. Spoznal sem njegove poglede na svet, ki so se zelo razlikovali od mojih, saj je bil rojen v drugačnem času in v drugačnih razmerah. Zdi se mi, da so vse črtice nekako povezane z ljubeznijo, ki pa je od zgodbe do zgodbe nekoliko drugače izpovedana, prikazana. ...

V *Nagradi* pisatelj opisuje pohlepnost in oduševstvo bogatih. Vsa družina mora trdo delati. Otroka se veselita obljubljenega nagrade. Na koncu dobijo slabo plačilo za veliko truda. Najbolj pa otroka boli laž gospodarja. Danes otroci opravljamo svoje delo, kot je učenje, branje, naloge pri hiši. Tu in tam res pomagamo staršem, a to je drugačno delo, s tem se nekaj naučimo in ne le lenarimo. Naše delo in delo naših staršev ni tako kruto povezano s preživetjem.

Mali Voranc je bil pastirček. Ni veliko zahajal v družbo in zato je bil sramežljiv in nerazgledan. Ni poznal praznika dela in bilo mu je nerodno, ko mu je Lenkica za prvi maj podarila nageljček. Sram pa ga je bilo tudi revščine, bosih nog. Najbrž bi se jaz danes na njegovem mestu zelo podobno počutil.

Drvarji so spravljali hlode za rudnik na Lešah v jamo. Pri tem je bilo treba hlode šteti in meriti. Ker so delavci poskušali ob tem nekaj tudi zaslužiti, so se včasih poslužili tudi prevare in so zapisali drugače, kot so izmerili. Temu so rekli višja matematika. Menim, da je danes v svetu še veliko več »višje matematike«, le da so številke večje. Pogosto skupaj z očetom poslušam poročila in kar preveč je po svetu goljufij in kriminala. Razlika je le v tem, da so to v črtici počeli delavci, ki so denar potrebovali za golo preživetje in ga ni bilo veliko. Danes gre za visoke vsote, ki jih dobijo tisti, ki imajo že tako vsega preveč. ...

Ljubezen do domovine in domače slovenske besede je bila med preganjanimi Slovenci zelo močna. Ker pa so bili v času Prežihovega odraščanja težki časi, ko so skušali tujci slovensko besedo zatreti, so bili otroci včasih zelo negotovi, v katerem jeziku naj pozdravljajo oziroma ogovarjajo ljudi. Tudi učitelji v šoli so poučevali večinoma v nemškem jeziku ali pa so otrokom vsiljevali nemščino kot edini pravi jezik, da bo kaj iz njih.

Danes se otroci v šoli učimo angleško, nemško ... Učimo se zato, da bi znali več jezikov in se tako lažje sporazumevali z ostalim svetom, tujimi ljudmi. To pa ne pomeni, da svojega jezika ne maramo, oziroma ga ne smemo uporabljati. Nasprotno! Učitelji in zlasti starši nam vselej tudi vcepljajo ljubezen do domače besede.

Voranc ni rad hodil v šolo, a je to od njega zahteval oče, saj je menil, da je izobrazba nujna, da se mu bo bolje godilo kot njemu. V šolo je moral peščiti zelo daleč. Nekega dne je nastal v vasi požar in on si je najbolj od vsega želel, da bi zgorela šola, a to se ni hotelo zgoditi in začutil je neke vrste bolečino.

...

Tudi v črtici *Prvo pismo* pisatelj prikazuje pomen izobrazbe in znanja. Kot edini pismeni pri hiši je moral pisati bratu v Celovec. Pisal je, kar so mu narekovali. Mama je pripovedovala, kako zelo ga pogrešajo, oče pa je ves čas poudarjal, naj se uči, da ne bodo trčili denarja za šolnino. Čeprav je očetova beseda zvenela trdo, je imel sina zelo rad, sicer mu ne bi plačeval šolnine. Šolo obiskujemo danes vsi. Starši nam kupijo učbenike in druge potrebščine. Imamo stvari, med katerimi so tudi take, ki jih nujno ne potrebujemo.

Prežih je imel svojo babico zelo rad. Smilila se mu je, ker je kljub svoji starosti trdo delala. Sam je rekel, da ji ne bi mogel nikoli povrniti njene dobrote, kar koli bi storil. In *Ajdovo strnišče* je sklepna zgodbica, s katero pisatelj zaokroži svoj šopek *Solzic*.

Tudi jaz imam svojo babico zelo rad. Ona ne žanje ajde in tudi na polju ne dela. Pomaga pa naši družini, nam kuha. Vsak dan me čaka kosilo, ko pridem iz šole. Imam jo zelo rad in ji to z dejanji rad pokažem. Pa ne le babici, tudi ostalim članom naše družine, brez katerih bi bilo moje otroštvo popolnoma drugačno.

Luka Pečnik, 7. c

... Prežih je preživljal skromno, a veselo otroštvo. Premagal je strah do Pekla in materi prinesel solzice, ki si jih je tako želela. Za pisanko se je odrekel rajnišu, na katerega so doma čakali celo leto, čeprav se je zavedal, da sedaj ne bo dobil čevljev ali klobuka, ter ga je raje dal siroti. Za prvi maj je začutil pripadnost narodu, ko je prejel rdeč nagelj. Ko je užalil Cenclja, ga je bilo sram in začutil je, da je storil napako, saj se prijateljev ne žali, pa tudi drugih ljudi ne. Ko je med pašo mimoidočega možaka pozdravil z »Guten Tag!«, se je počutil, kot bi izdal nekoga in spoznal je, kaj pomeni biti Slovenec. Ni maral šole in jokal je od bolečine, ko ni hotela pogoreti. Bil je ljubosumen na sosedove sirote, ker se jim je mati toliko posvečala, a sprevidel je, da to počne, ker je dobra ženska. Bil je prijazen in pameten fant. Danes je veliko otrok s podobnimi vrednotami, kot so bile njegove, a ker živimo v drugačnem svetu, se kažejo na drugačne načine. Skozi *Solzice* spoznamo življenje v manj premožni družini na začetku 90 let. Te črtice je dobro prebrati, saj so lepe in poučne. Do različnih spoznanj v življenju mora priti vsak posameznik sam, a s primeri, kot so v tej knjigi, si lahko pomagamo, da spoznamo, kaj je res pomembno. ...

V življenju poznamo veliko vrednot. Enim ljudem je pomembnih več stvari, drugim manj. Nekatere od vrednot so družina, prijateljstvo, šola, denar, starejši, revnejši, zvestoba do jezika in naroda. Prežih je v svojih enajstih črticah iz knjige *Solzice* govoril o vseh teh vrednotah, vseh se je dotaknil. Najbolj me je pritegnil njegov odnos do družine. ...

Nekoč je bilo v družinah veliko otrok, danes pa jih je vedno manj. V večini sta le eden do dva, redko kje so še trije. Vsi odrasli imajo raje manj otrok in tem omogočijo več, včasih pa so se otroci morali bolj znajti sami, da so imeli kaj dati v usta. Prežih je moral doma veliko pomagati, pasel je ovce, sedaj pa nam ni treba dosti delati, tudi gospodinska opravila so dosti lažja od garanja na polju. Največ, kar mora večina mladih delati, je, da si pospravijo sobo in še v to jih morajo starši siliti skoraj s pištolo nad glavo. Zelo smo leni. Dosti jih svoje otroke tudi razvaja. Dajo jim vse, kar si zaželi, ustrežejo vsem njihovim muham in mislijo, da so storili prav, ko so jim omogočili lepo življenje. A kaj bodo ti otroci, ko odrastejo in se osamosvojijo? Nič ne bodo znali ničesar narediti ali popraviti sami, če ne bo vse po njihovem, kar ne bo, bo katastrofa. Menim, da morajo imeti svojega otroka radi, a mu tudi postaviti meje, saj vse ni dovoljeno. Nekoč so bili otroci velikokrat tepeni, danes pa imamo ogromno pravic, med katerimi je tudi pravica do nenasilnega življenja. To se mi zdi prav, ker mislim, da z udarcem ne moreš ničesar doseči, razen da te otrok zasovraži, treba se je znati z njim pogovoriti. Mladi imamo svoje starše radi, a ne verjamem, da jih je veliko, ki so pripravljeni storiti nekaj, česar se na smrt bojijo, samo da bi jih razveselili. Tudi stare starše imamo radi. Babice nam pečejo piškote in nas še bolj razvajajo kot doma starši. Članov svoje družine po večini ne vikamo, niti starejših ne, le še neznanke. Bratje in sestre se imamo radi, a seveda se večkrat prepiramo, včasih pride tudi do pretepa. ...

Družina je naša prvotna življenjska skupnost, v kateri naredimo svoje prve korake v svet in si izoblikujemo svoja mnenja. Je prva izmed vseh naslednjih vrednot, ki jih spoznamo, zato je dobro, da imamo v njej prijazne, tople in odprte odnose, kar nam je in bo dobra osnova za nadaljnje veze. Vrednota je kategorija znotraj etike, ki ima za človeka posebno vrednost. Starši in vsa družina jo za nas zagotovo imajo.

Klara Pavleковиć, 8. a

Za konec in v razmislek ali spodbudo k branju Prežihovih literarnih del

O Lovru Kuharju – Prežihovem Vorancu je veliko povedati in še več za napisati. Imel je zelo polno in pestro življenje, v katerem je bilo več slabih kakor dobrih stvari. Prehodil je mnogo gora in poti, a nikoli ni pozabil na svoj dom in svoje otroštvo. V življenju je prebrodil marsikatero stvar, a je vseeno živel naprej polno in pestro življenje. Živel je v revni kmečki družini, kjer je bilo otrokovo življenje zelo pestro. Premagoval je strahove, delal je na polju, pasel je ovce, nosil pisanko, pomagal staršem in opravil še veliko del, ki so zapolnjevala njegovo otroško radost. Za vse te dejavnosti je imel več kot dovolj časa, a nikoli ni doživel trenutka brez kančka strahu v srcu. Bal se je pekla in strah do njega je premagal zaradi ljubezni do svoje matere. Dogodki iz življenja so zelo vplivali na njegovo literarno ustvarjanje, saj je v svojih knjigah opisoval revno kmečko življenje ljudi in dogodke iz svojega otroštva. To, kar se je v mladih letih kalilo skozi njegovo dušo, je ostalo odločilno pri njem, ko je odrasel.

V svojih delih je opisoval tiste glavne trenutke svojega življenja, ki so ga za vedno spremenili. V zbirki *Solzice*, kjer je zbranih 11 črtic, Prežih opisuje, kako je premagal svoj nepopisni strah. Začutili je ljubezen do staršev in doma. V spomin se mi je najbolj vtisnila črtica z naslovom *Potoščeni kramoh*, saj zelo dobro pove, da smo ljudje drugačni, različni in takšne se moramo med seboj spoštovati in sprejeti. Nikogar ne smemo izločiti. Prav tako tudi, da je za izobčence, kot je bil v pripovedi Cencelj, vedno obstaja nekdo, ki bo tvoj prijatelj in te bo sprejel takšnega, kot si, ne glede na kritike drugih. Vse pripovedi oziroma zgodbe so realistične in opisujejo revno kmečko življenje otrok včasih. To, da so zelo preproste in opisane tako, da si človek lahko vso dogajanje predstavlja in ga podoživlja, mi je zelo všeč. Tako si lahko otroci, ki danes te črtice berejo, predstavljajo, kakšno je bilo življenje otrok včasih in ga primerjajo z današnjim. Zelo preudarno je to, da ima vsaka zgodba svoj nauk in sporočilo, čeprav je realistična. Črtice sem že večkrat prebrala in se iz njih marsikaj naučila.

Prežihov Voranc pa ni bil samo navaden otroški pisatelj, temveč po mojem mnenju eden tistih z bujno in izrazito domišljijo. Pisal je namreč tudi novele in romane. Novele, zbrane v knjigi *Samorastniki*, so globoko segajoče podobe ponižanja, trpljenja in sovraštva koroških kmečkih ljudi. Voranc je opisal predvsem kmete, ki od pomanjkanja truda in skrbi tragično propadajo v borbi za skorjo kruha in so še zadnje trenutke svojega življenja polni zanosa in vere v prihodnost in človeka. Ob branju teh novel me je sama vsebina pretresla s svojo nenavadno simbolno močjo, bodisi v prikazovanju ljudi ali v slikanju koroške pokrajine, ki po mojem mnenju deluje mogočno in ponosno. Njegovo pisanje in ustvarjanje sem ob branju podoživljala in sem primerjala takratno revno, kmečko življenje otrok s svojim danes. Ob branju sem zaradi natančnega opisa oseb in dogodkov prepoznala tudi mirno Prežihovo osebnost, zaslepljeno z mislijo na dom in starše. V vsaki čudoviti, vendar žalostni zgodbi, sem prepoznala nauk in sporočilo ter se iz tega tudi marsikaj naučila. Najbolj pa mi je všeč, da je vse realno. Čeprav je imel Voranc na zalogi še več kot dovolj bujne domišljije, je raje vse resnično opisal. *Boj na požiralniku*, *Jirs in Bavh*, *Ljubezen na odru* in *Odpustki* so moje najljubše novele, saj me je ob branju le-teh vsebina navdušila in nekoliko šokirala.

Če v otroštvu ne bi doživel vsega, kar je, potem bi bilo njegovo življenje popolnoma drugačno in spomini na nepozaben dom se ne bi ohranili vse tja do njegove smrti leta 1950. Jaz sem se rodila 45 let kasneje, zato niti približno ne vem, kaj je takrat rojilo po njegovi glavi. Zakaj je želel svetu povedati ravno o kmečkem življenju koroških kmetov in ne o čem drugem? Kako je zgodbe, ki jih ni sam doživel in napisal, izvedel? Kje je dobil voljo, da po vsem tem, kar je doživel, napiše še toliko novel in romanov, ter zakaj? Zame je bil ne ravno genij in ne profesionallec, temveč človek s pravimi nagibi in dejanji, ki je še pred svojo smrtjo vedno mislil na svoj domači kraj Kotlje.

Iza Mlakar, 8. b

Devetošolki o Prežihovih delih ...

Zgodba *Samorastniki* me je zelo pretresla. Polna je pričakovanj, nestrpnosti in borbe za normalno življenje. Navdušile so me Metina vztrajnost, pogum in moč, ki jo je črpala iz ljubezni do Ožbeja. Čeprav je bila revna dekla in Ožbej premožen sin gospodarja posestva, ju je združila ljubezen, ki je bila tako močna, da je ni mogel nihče izkoreniniti. Čeprav so jo (pre)večkrat kaznovali, se ni vdala. Rodili so se jima otroci in Meta jih je sama vzgajala.

Po noveli je bil posnet istoimenski film režiserja Igorja Pretnarja, v katerem je vlogo Mete odigrala Majda Potokar.

Klavdija Štriker, 9. a

Pisatelj Prežihov Voranc v svojih črticah, romanih in novelah opisuje življenje posameznika oziroma skupnosti ljudi v določenem času in družbenem okolju. Njegova dela so realistična, kar pomeni, da prikazuje resnično vsakdanje življenje in naravo ljudi. Snov jemlje iz življenja malega človeka, predvsem kmeta, delavca in bajtarja v podeželskem okolju. V njegovih delih je čutiti trpljenje preprostih, nič hudega slutečih žena, mater, otrok in revnih kmetov, kar kaže na nepravilno delovanje takratne družbe, predvsem meščanske. Njegova dela so nastala na osnovi lastnih življenjskih izkušenj, saj je tudi sam sin revne koroške kmečke družine. Odsevajo koroško pokrajino ter poti, po katerih je pisatelja vodila življenjska pot. Občutil je tegobe 2. svetovne vojne, življenje v taborišču in napisal vojni roman, kot je na primer *Doberdob*.

Kadar sama prebiram Prežihove zgodbe, le s težavo razumem revščino v otroških očeh, najbolj pa me pretrese njihovo trpljenje. Že v delih *Solzice* in *Levi devžej* so me pretresle žalostne zgodbe kmečkih otrok, ki so živeli brez staršev in v pomanjkanju. Še posebej me je pretresla novela *Samorastniki* in usoda hudabivške Mete.

Menim, da je Lovro Kuhar – Prežihov Voranc zelo pomemben pisatelj in moramo biti Korošci še posebej ponosni nanj.

Miša Mlakar, 9. a

Osnovna šola Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem

Zbrala in uredila Vanja Benko, mentorica šolskega glasila Samorastnik,

v sodelovanju z učenci literarno-novinarskega krožka predmetne stopnje OŠ Prežihovega Voranca

Uredniški odbor učencev: Iza Mlakar in Klara Pavleković

Jezikovni pregled in oblikovanje glasila: Vanja Benko

Likovni izdelki so nastali pod mentorstvom Bronislave Gajšek.

Ex librisi, fotografije šole in poslikave na šolskih hodnikih so iz arhiva Samorastnikov.

Ravne na Koroškem, maj 2009